

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. gegužės 8 d. *

„Apeliacinis skundas — Konkurencija — Karteliai — Butadieno kaučiuko ir stireno-butadieno kaučiuko rinka — Gavimas emulsinės polimerizacijos būdu — Dukterinių bendrovių neteisėtų veiksmų inkriminavimas jų patronuojančiosioms bendrovėms — Faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcija — Pareiga motyvuoti — Pažeidimo sunkumas — Atgrasomąjį poveikį turintis dauginimo koeficientas — Konkretus poveikis rinkai — Sunkinančios aplinkybės — Pakartotinis pažeidimas“

Byloje C-508/11 P

dėl 2011 m. rugsėjo 24 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Eni SpA, įsteigta Romoje (Italija), atstovaujama *avvocati* G. M. Roberti ir I. Perego,

apeliantė,

dalyvaujant kitai proceso šaliai

Europos Komisijai, atstovaujamai V. Di Bucci, G. Conte ir M. L. Malferrari, nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai M. Berger (pranešėja), A. Borg-Barthet, E. Levits ir J.-J. Kasel,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorė A. Impellizzeri, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. sausio 9 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

- 1 Apeliaciniu skundu *Eni SpA* (toliau – *Eni*) Teisingumo Teismo prašo panaikinti 2011 m. liepos 13 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Eni prieš Komisiją* (T-39/07, Rink. p. II-4457, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo šis teismas iš dalies atmetė jos ieškinį dėl 2006 m. lapkričio 29 d. Komisijos sprendimo C(2006) 5700 galutinis dėl procedūros pagal EB 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/F/38.638 – Butadieno kaučiukas ir stireno-butadieno kaučiukas, gautas emulsinės polimerizacijos būdu; toliau – ginčijamas sprendimas) panaikinimo arba, nepatenkinus šio reikalavimo, jai skirtos baudos panaikinimo arba sumažinimo.
- 2 Europos Komisija pateikė priešpriešinį apeliacinį skundą, kuriame prašė panaikinti tą skundžiamo sprendimo dalį, kuria panaikintas ginčijamas sprendimas, kiek tai susiję su sunkinančios pažeidimo pakartotinum aplinkybės pripažinimu, ir atitinkamai sumažinta bauda.

Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

- 3 2005 m. birželio 7 d. Komisija pradėjo procedūrą pagal EB 81 straipsnį ir Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimo 53 straipsnį dėl butadieno kaučiuko (toliau – BK) ir stireno-butadieno kaučiuko, gauto emulsinės polimerizacijos būdu (toliau – SBK), t. y. sintetinių kaučiukų, kurie iš esmės naudojami padangų gamyboje, rinkos. Pirmą pranešimą apie kaltinimus ji nusiuntė, be kita ko, *Eni*, jos 100 % valdomai dukterinei bendrovei *Polimeri Europa SpA* (dabar – *Versalis SpA*, toliau – *Versalis*) ir kitai *Eni* grupės bendrovei *Syndial SpA* (buvusi *EniChem SpA*, toliau – *Syndial*).
- 4 2006 m. balandžio 6 d. Komisija parengė antrą pranešimą apie kaltinimus. Po 2006 m. birželio 22 d. posėdžio Komisija nusprendė užbaigti procedūrą, be kita ko, *Syndial* atžvilgiu.
- 5 Administracinė procedūra buvo baigta 2006 m. lapkričio 29 d. priėmus ginčijamą sprendimą. Remiantis to sprendimo 1 straipsniu, *Eni*, *Versalis* ir kitos įmonės, ginčijamo sprendimo adresatės, t. y. *Bayer AG*, *The Dow Chemical Company*, *Dow Deutschland Inc.*, *Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH*, *Dow Europe*, *Shell Petroleum NV*, *Shell Nederland BV*, *Shell Nederland Chemie BV*, *Unipetrol a.s.*, *Kaučuk a.s.*, taip pat *Trade-Stomil sp. z o.o.* tam tikru laikotarpiu, kuris *Eni* atveju yra nuo 1996 m. gegužės 20 d. iki 2002 m. lapkričio 28 d., sudarydamos ir vykdydamos vieną tęstinį susitarimą, kuriuo jos susitarė nustatyti tikslines kainas, pasidalyti klientus agresyvios konkurencijos atsisakymo susitarimais ir keistis svarbia informacija apie kainas, konkurentus ir klientus BK bei SBK sektoriuose, pažeidė EB 81 straipsnį ir EEE 53 straipsnį.
- 6 Remiantis ginčijamo sprendimo 26 ir paskesnėmis konstatuojamosiomis dalimis, šiuo laikotarpiu su nagrinėjamais produktais susijusią *Eni* grupės veiklą iš pradžių vykdė bendrovė *EniChem Elastomeri srl* (toliau – *EniChem Elastomeri*), kurią netiesiogiai per savo dukterinę bendrovę *EniChem SpA* kontroliavo *Eni*. 1997 m. lapkričio 1 d. *EniChem Elastomeri* susijungė su *EniChem SpA*, kurios 99,97 % kapitalo kontroliavo *Eni*. 2002 m. sausio 1 d. *EniChem SpA* savo strateginę cheminę veiklą, įskaitant susijusiąją su BK ir SBK, perdavė *Versalis*. Nuo 2002 m. spalio 21 d. įmonę *Versalis* tiesiogiai ir visiškai kontroliuoja *Eni*.
- 7 Komisijos ginčijamame sprendime skirta bauda buvo apskaičiuota pagal Baudų nustatymo remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi metodo gaires [Baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gaires] (OL C 9, 1998, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 171, toliau – gairės).
- 8 Komisija pažeidimą pripažino „labai sunkiu“ ir iš pradžių nustatė pradinę sumą baudai apskaičiuoti atsižvelgdama į kiekvienos susijusios įmonės BK ir SBK pardavimus 2001 m. Visos *Eni* priklausančios bendrovės, kaip tai suprantama pagal ginčijamo sprendimo 36 konstatuojamąją dalį (toliau –

EniChem), 2001 m. pardavė BK ir SBK iš viso už 164,902 mln. EUR. Dėl tokio apyvartos dydžio *EniChem* buvo pripažinta svarbiausia iš BK ir SBK prekiaujančių ir darant nagrinėjamą pažeidimą dalyvavusių įmonių. Tuo remdamasi Komisija *Eni* nustatė 55 mln. EUR pradinę baudą.

- 9 Tada Komisija pritaikė atgrasomąjį poveikį turinčius dauginimo koeficientus pagal pasaulinę atitinkamų įmonių apyvartą 2005 m. Nusprendusi, kad dauginimo koeficientų nereikia taikyti *Trade-Stomil sp. z o.o.* (38 mln. EUR apyvarta) ir *Kaučuk a.s.* (2,718 mlrd. EUR apyvarta), kitoms įmonėms ji pritaikė tokius dauginimo koeficientus: 1,5 – įmonei *Bayer AG* (27,383 mlrd. EUR apyvarta), 1,75 – įmonėms *The Dow Chemical Company*, *Dow Deutschland Inc.*, *Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH* bei *Dow Europe* (37,221 mlrd. EUR apyvarta), 2 – įmonėms *Eni* ir *Versalis* (73,738 mlrd. EUR apyvarta) ir 3 – įmonėms *Shell Petroleum NV*, *Shell Nederland BV* ir *Shell Nederland Chemie BV* (246,549 mlrd. EUR apyvarta).
- 10 Be to, įmonėms *Eni* ir *Versalis* ši suma buvo padidinta 65 % motyvuojant tuo, kad darant nagrinėjamą pažeidimą šios bendrovės dalyvavo šešerius metus ir šešis mėnesius.
- 11 Galiausiai padariusi išvadą, kad *Eni* jau buvo dviejų ankstesnių sprendimų, kuriais konstatuojami Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimai, t. y. 1986 m. balandžio 23 d. Komisijos sprendimo 86/398/EEB dėl procedūros pagal [EB 81 straipsnį] (IV/31.149 – Polipropilenas) (OL L 230, p. 1, toliau – Sprendimas *Polipropilenas*) ir 1994 m. liepos 27 d. Komisijos sprendimo 94/599/EB dėl procedūros pagal [EB 81 straipsnį] (IV/31.865 – PVC) (OL L 239, p. 14, toliau – Sprendimas *PVC II*), adresatė, Komisija 50 % padidino *Eni* skirtą pradinę baudą dėl pažeidimo pakartotinumą.
- 12 Todėl ginčijamo sprendimo 2 straipsnio c punktu Komisija skyrė *Eni* ir jos dukterinei bendrovei *Versalis* solidariai mokėtiną 272,25 mln. EUR baudą.

Ieškinys Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

- 13 2007 m. vasario 16 d. Pirmosios instancijos teismo (dabar – Bendrasis Teismas) kanceliarijai *Eni* pateikė ieškinį, kuriame reikalavo panaikinti ginčijamą sprendimą, o nepatenkinus šio reikalavimo – panaikinti arba sumažinti jai skirtą baudą. Savo reikalavimus ji grindė dviem pagrindais.
- 14 Pirmuoju pagrindu *Eni* priekaištavo Komisijai dėl to, kad ši pripažino ją atsakinga už pažeidimą. Pirmąjį pagrindą sudarė keturios dalys. Pirmoje dalyje *Eni* teigė, kad Komisija taikė klaidingą patronuojančiosios bendrovės atsakomybės vertinimo kriterijų. Antroje dalyje *Eni* tvirtino, kad Komisija klaidingai pripažino ją „objektyviai atsakinga“. Trečioje dalyje *Eni* nurodė, kad per administracinę procedūrą ji pateikė įrodymų, kurie turėjo leisti Komisijai padaryti išvadą, jog ji nedarė įtakos *Syndial* ir *Versalis* komercinei politikai. Ketvirtoje dalyje *Eni* teigė, kad Komisija pažeidė ribotos kapitalo bendrovių atsakomybės principą ir „bendruosius“ principus atsakomybės srityje.
- 15 Antruoju pagrindu *Eni* teigė, kad Komisija klaidingai nustatė baudos dydį. Šį pagrindą sudarė trys dalys. Pirmoje dalyje ji nesutiko su tuo, kad būtų taikomas dauginimo koeficientas, turintis atgrasomąjį poveikį. Antroje dalyje ji teigė, kad Komisija suklydo, nes manė esant sunkinančią pažeidimo pakartotinumą aplinkybę. Trečioje dalyje ji tvirtino, kad apskaičiuodama baudą Komisija turėjo atsižvelgti į *Syndial* neįtraukimą.
- 16 Kalbėdamas apie pirmojo pagrindo pirmą dalį Bendrasis Teismas savo sprendime iš esmės priminė, kad „egzistuoja nuginčijama prezumpcija, kad patronuojanti bendrovė, kuriai priklauso visas jos dukterinės bendrovės kapitalas, daro lemiamą įtaką jos veiksmams“ ir kad „pažeidimo inkriminavimas patronuojančiai bendrovei yra galimybė, kurią įvertinti turi Komisija“, kurios nesaisto ankstesnė jos sprendimų priėmimo praktika šiuo klausimu (skundžiamo sprendimo 63 ir 64 punktai).

- 17 Dėl šios ankstesnės sprendimų priėmimo praktikos pažymėtina, kad Komisija „pakankamai motyvavo priežastis, dėl kurių ji nusprendė pripažinti *Eni* atsakomybę už jos dukterinių bendrovių veiksmus“ (skundžiamo sprendimo 65 punktas). Kadangi Komisijos sprendimų priėmimo praktika nagrinėjamu atveju „grindžiama teisingu EB 81 straipsnio 1 dalies aiškinimu“, teisinio saugumo principas „negali būti kliūtis galimam Komisijos sprendimų priėmimo praktikos pakeitimui“ (skundžiamo sprendimo 66 punktas). Todėl Bendrasis Teismas atmetė šią pirmojo pagrindo dalį.
- 18 Kalbėdamas apie pirmojo pagrindo antrą dalį, susijusią su klaidingu „objektyvios atsakomybės“ pripažinimu, Bendrasis Teismas, be kita ko, pažymėjo, jog dėl to, kad Komisija „atmetė argumentus, kuriuos *Eni* pateikė siekdama užginčyti prezumpciją, susijusią su visiška jos dukterinių bendrovių kontrole, ši prezumpcija netampa nepaneigiama“ (skundžiamo sprendimo 78 punktas), o „tai reiškia, kad *Eni* teiginys, jog nėra nurodyti motyvai, šiuo atžvilgiu yra nepagrįstas“ (skundžiamo sprendimo 79 punktas).
- 19 Dėl pirmojo pagrindo trečios dalies Bendrasis Teismas, be kita ko, konstatavo, jog „tam, kad dukterinės bendrovės neteisėti veiksmai būtų inkriminuoti ją patronuojančiai bendrovei, nereikalaujama įrodyti, jog patronuojanti bendrovė daro įtaką savo dukterinės bendrovės politikai konkrečioje srityje, kurioje padarytas pažeidimas <...>. Konkrečiai kalbant, tos aplinkybės, kad *Eni* vaidina paprastą techninių ir finansinių klausimų koordinatorės vaidmenį ir teikia savo dukterinėms bendrovėms reikalingą finansinę paramą, nepakanka, jog būtų atmesta galimybė, kad ji daro lemiamą įtaką minėtų dukterinių bendrovių veiksmams koordinuodama, be kita ko, finansines investicijas grupėje.“ (skundžiamo sprendimo 97 punktas).
- 20 Kalbėdamas apie nurodytą aplinkybę, kad chemijos srities veikla turi santykinę reikšmę *Eni* grupės pramonės politikoje, Bendrasis Teismas konstatavo, jog „ji neįrodo, kad *Eni* savo dukterinėms bendrovėms leido visiškai savarankiškai spręsti dėl savo veiksmų rinkoje“ (skundžiamo sprendimo 98 punktas). Be to, Bendrasis Teismas pažymėjo, kad, anot Komisijos, hierarchiniai ryšiai tiesiogiai veda prie *EniChem SpA* (dabar *Syndial*) generalinio direktoriaus ir *Versalis* generalinio direktoriaus, o *EniChem SpA* ir *Versalis* generaliniai direktoriai yra atsakingi savo valdybai; *Eni* šios išvados neginčijo. Šias valdybas tiesiogiai ar netiesiogiai skirdavo *Eni* (skundžiamo sprendimo 99 punktas).
- 21 Be to, Bendrasis Teismas nusprendė, jog aplinkybė, kad *Eni* tik netiesiogiai kontroliavo 100 % įmonių, vykdančių veiklą BK ir SBK gamybos srityje, kapitalo, „savaime negali įrodyti, kad *Eni* ir atitinkamos įmonės nesudarė vieno ekonominio subjekto“ (skundžiamo sprendimo 102 punktas). *Eni* neįrodė, kad Komisija pažeidė gero administravimo principą (skundžiamo sprendimo 103 punktas).
- 22 Kalbėdamas apie pirmojo pagrindo ketvirtą dalį, Bendrasis Teismas konstatavo, kad „Komisija šiuo atveju netaikė nenuginčijamos prezumpcijos“ (skundžiamo sprendimo 114 punktas). *Eni* argumentai, susiję su perimant įmonių teises ir pareigas taikytinomis taisyklėmis, yra netinkami, nes „*Eni* atsakomybė, kurią šiuo atveju pripažįsta Komisija, nekyla iš tokios situacijos“ (skundžiamo sprendimo 117 punktas).
- 23 Taigi Bendrasis Teismas atmetė visas pirmojo pagrindo dalis, o skundžiamo sprendimo 118 punkte – visą pirmąjį pagrindą.
- 24 Dėl antrojo pagrindo pirmos dalies Bendrasis Teismas, be kita ko, konstatavo, kad „susitarimai arba suderinti veiksmai, kurių tikslas, kaip šioje byloje, yra, be kita ko, nustatyti tikslines kainas arba pasidalyti rinkos dalis, vien dėl savo pobūdžio gali būti vertinami kaip „labai sunkūs“ ir Komisija neprivalo įrodyti pažeidimo konkretaus poveikio rinkai“ (skundžiamo sprendimo 140 punktas).

- 25 Be to, skundžiamo sprendimo 143 punkte Bendrasis Teismas pažymėjo, kad, „kalbant apie <...> nagrinėjamos rinkos dydį EEE teritorijoje 2001 m. (t. y. 550 mln. EUR) arba atitinkamų įmonių turimą rinkos dalį“, reikia „atsižvelgti ir į kitas aplinkybes, kurios turi reikšmės konkrečiu atveju“, t. y. į tai, kad nagrinėjamas pažeidimas „pagal savo pobūdį yra labai sunkus ir apima visą EEE teritoriją“.
- 26 Be to, skundžiamo sprendimo 143 punkte Bendrasis Teismas priėjo prie išvados, kad „pagal gairių 1 A punktą už labai sunkų pažeidimą gali būti skirta didesnė nei 20 mln. EUR bauda“. Kadangi visų tiesiogiai ar netiesiogiai *Eni* valdomų bendrovių „nagrinėjamų produktų apyvarta 2001 m. siekė daugiau kaip 164 mln. EUR, [o] jai skirta bauda neviršija [2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205)] 23 straipsnio 2 dalyje numatytos 10 % jos bendros apyvartos, pasiektos praėjusiais ūkiniais metais, viršutinės ribos“, nustatyta 55 mln. EUR dydžio pradinė bauda neatrodo neproporcinga.
- 27 Galiausiai Bendrasis Teismas taip pat atmetė *Eni* argumentą, kad atitinkamoms įmonėms priklausė tik tam tikra visos BK ir SBK rinkos dalis, nes šis argumentas grindžiamas „rinka, apimančia šiuos du produktus ir natūralų kaučiuką, nors šis produktas ginčijamame sprendime nebuvo minimas“ (skundžiamo sprendimo 144 punktas).
- 28 Kalbėdamas apie antrojo pagrindo antrą dalį, Bendrasis Teismas iš pradžių skundžiamo sprendimo 164 punkte priminė, kad Komisija laikėsi nuomonės, jog *EniChem* jau buvo skirti Komisijos sprendimai kartelio srityje, t. y. sprendimai *Polipropilenas* ir *PVC II*.
- 29 Anot Bendrojo Teismo, iš ginčijamo sprendimo matyti, kad šiuo atveju Komisija atsižvelgė į sąvoką „įmonė“, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, kad pritaikytų sunkinančią aplinkybę, susijusią su pažeidimo pakartotinumu. Tačiau Bendrasis Teismas pabrėžia, kad kai Komisija „ketina remtis sąvoka „įmonė“ <...> ji turi tai pagrįsti išsamiais ir konkrečiais įrodymais“ (skundžiamo sprendimo 166 punktas).
- 30 Komisija ginčijamo sprendimo 487 konstatuojamojoje dalyje apskritai kalba apie *EniChem*, nes ši sąvoka minėto sprendimo 36 konstatuojamojoje dalyje apibrėžta kaip „bet kuri *Eni SpA* priklausanti bendrovė“; ši apibrėžimą Bendrasis Teismas laikė „palyginti netikslu“. Be to, anot Bendrojo Teismo, „Polipropileno sprendime minimos bendrovės, t. y. [*Anic SpA*], nėra tarp juridinių asmenų“, nurodytų [ginčijamo sprendimo 26–35 konstatuojamosiose dalyse], kuriomis „iš esmės siekiama aprašyti *Eni* priklausančių bendrovių kitimą vykdant pažeidimą, kuris buvo daromas po to, kai buvo priimti *Polipropileno* ir *PVC II* sprendimai“ (skundžiamo sprendimo 167 punktas).
- 31 Komisija pateikia nuorodą į sprendimus *Polipropilenas* ir *PVC II* ir teigia, kad minėti sprendimai yra susiję su *Eni*. Tačiau ginčijamame sprendime nėra rašytinio susitarimo dėl šios sąvokos. Konkrečiai kalbant, iš ginčijamo sprendimo 26–35 konstatuojamųjų dalių matyti, kad tuo atveju, kai Komisija turi mintyje bendrovę *Eni*, kaip kitas bendrovės patronuojančią bendrovę, ji vartoja sąvoką *Eni SpA* (skundžiamo sprendimo 168 punktas).
- 32 Bendrasis Teismas nurodė, kad „net jeigu <...> vartodama sąvoką „*Eni*“ Komisija mintyje turi bendroves, kurios priklauso „įmonei“ <...> pažymėtina, kad ginčijamame sprendime Komisija šiuo klausimu nepateikė jokios išsamios ir konkrečios informacijos“ (skundžiamo sprendimo 169 punktas). Vis dėlto, kadangi šioje byloje atitinkamų bendrovių struktūros ir kontrolės kitimas yra labai sudėtingas, „tokiomis aplinkybėmis Komisija turėjo būti ypač konkreti ir pateikti visus išsamius įrodymus, kurių reikia tam, kad būtų galima konstatuoti, jog ginčijamame sprendime minimos bendrovės ir *Polipropileno* bei *PVC II* sprendimuose minimos bendrovės sudarė tą pačią „įmonę“, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį“ (skundžiamo sprendimo 170 punktas). Taigi priėjęs prie išvados, kad Komisija neįvykdė šios pareigos motyvuoti, Bendrasis Teismas nusprendė, kad antrojo pagrindo antra dalis yra pagrįsta.

- 33 Galiausiai dėl antrojo pagrindo trečios dalies, susijusios su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje numatytos maksimalios ribos taikymu, Bendrasis Teismas nusprendė, kad „10 % maksimali riba, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, turi būti apskaičiuojama atsižvelgiant į bendrą visų bendrovių, sudarančių vieną ekonominį subjektą, veikiantį kaip įmonė, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, apyvartą“ (skundžiamo sprendimo 177 punktas). Vadinasi, *Eni* argumentai, kuriais siekiama įrodyti, kad jai skirta solidariai mokėtina bauda turėjo būti apribota 10 % *Syndial* apyvartos, yra nepriimtini (skundžiamo sprendimo 178 punktas).
- 34 Todėl Bendrasis Teismas, pripažinęs pagrįsta antrojo pagrindo antrą dalį, panaikino ginčijamo sprendimo 2 straipsnio c punktą, kiek juo *Eni* skirta 272,25 mln. EUR bauda, ir nustatė, kad ši bauda turi būti 181,5 mln. EUR. Likusią ieškinio dalį Bendrasis Teismas atmetė.

Šalių reikalavimai

- 35 Savo apeliaciniu skundu *Eni* Teisingumo Teismo prašo:
- visiškai arba iš dalies panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek juo atmetamas *Eni* byloje T-39/07 pateiktas ieškinys, ir dėl to
 - visiškai arba iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą
 - ir (arba) panaikinti ar bent sumažinti *Eni* ginčijamu sprendimu skirtą baudą,
 - nepatenkinus šių reikalavimų, visiškai arba iš dalies panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek juo atmetamas *Eni* byloje T-39/07 pateiktas ieškinys, ir grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad šis priimtų sprendimą dėl bylos esmės, atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo pateiktas gaires,
 - priteisti iš Komisijos abiejose instancijose patirtas bylinėjimosi išlaidas,
 - atmesti Komisijos priešpriešinį apeliacinį skundą, nes jis yra iš dalies nepriimtinas ir bet kuriuo atveju nepagrįstas, ir priteisti iš jos bylinėjimosi išlaidas.
- 36 Komisija Teisingumo Teismo prašo:
- atmesti apeliacinį skundą,
 - panaikinti tą skundžiamo sprendimo dalį, kuria Bendrasis Teismas iš dalies panaikino sprendimą, kiek jame pripažinta sunkinanti pažeidimo pakartotinumą aplinkybė, ir atitinkamai sumažino baudą,
 - priteisti iš apeliančios bylinėjimosi išlaidas.

Dėl pagrindinio apeliacinio skundo ir priešpriešinio apeliacinio skundo

Dėl pagrindinio apeliacinio skundo

- 37 Grįsdama savo apeliacinį skundą *Eni* pateikia du pagrindus. Pirmasis pagrindas iš esmės susijęs su tuo, kad, kaip ji mano, Bendrasis Teismas turėjo panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek juo pripažinta šios įmonės atsakomybė už pažeidimą, kurį padarė *Syndial* ir (arba) *Versalis*. Antrasis pagrindas grindžiamas tariamomis teisės klaidomis, padarytomis nustatant baudos dydį.

Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su SESV 101 straipsnio, Chartijos 41, 47–49 ir 52 straipsnių, EŽTK 6 ir 7 straipsnių bei bendrųjų teisės principų pažeidimu, taip pat su motyvų nenurodymu

38 Pirmasis *Eni* pagrindas susijęs su SESV 101 straipsnio, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) ir 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 ir 7 straipsnių pažeidimu, nekaltumo prezumpcijos, teisėtumo, bausmių individualizavimo ir asmeninės atsakomybės principų pažeidimu, taip pat su proporcingumo, teisės į gynybą užtikrinimo principų ir teisės į teisingą procesą pažeidimu bei motyvų nenurodymu, pažeidžiant SESV 296 straipsnį.

39 Šį pirmąjį pagrindą iš esmės sudaro keturios dalys. Pirma dalis susijusi su tariamomis Bendrojo Teismo padarytomis teisės klaidomis, kiek tai susiję su pažeidimo inkriminavimo sąlygomis ir įrodinėjimu. Antra ir trečia dalys susijusios su tariamai klaidingu Bendrojo Teismo vertinimu, kiek tai susiję su galimybe paneigti atsakomybės prezumpciją, lėmusiu *Eni* objektyvios atsakomybės pripažinimą ir nenuginčijamą atsakomybės prezumpcijos pobūdį. Ketvirta dalis susijusi su tariamu ribotos kapitalo bendrovių atsakomybės principo, bendrųjų principų atsakomybės srityje ir įmonių perėmimo principų pažeidimu.

– Dėl tam tikrų kaltinimų priimtino

40 Dėl kaltinimų, susijusių su tariamu Chartijos 47 straipsnio ir EŽTK 6 straipsnio pažeidimu, kurių negalima neabejotinai priskirti konkrečiai pirmojo pagrindo daliai, Komisija iš pradžių teigia, kad šie kaltinimai nebuvo pateikti pirmojoje instancijoje, todėl yra nepriimtini. Tas pats pasakytina apie *Eni* kaltinimą, kad atsakomybės prezumpcija, susijusi su 100 % kontrole, lemia tai, kad nepateisinamai laikomasi skirtingo požiūrio į bendrą patronuojančiosios bendrovės nevisiškos kontrolės atvejį ir situacijas, kai patronuojančiajai bendrovei priklauso 100 % jos dukterinės bendrovės kapitalo.

41 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad, kaip pažymėjo Komisija, šie kaltinimai iš tikrųjų nebuvo pateikti Bendrajame Teisme. Vis dėlto vien šios aplinkybės nepakanka, kad minėti kaltinimai būtų pripažinti nepriimtinais, kiek jais siekiama ne pateikti naują pagrindą Bendrajame Teisme pareikštam ieškiniui pagrįsti, bet užginčyti skundžiamo sprendimo pagrįstumą. Nagrinėjamu atveju būtent taip galima aiškinti pirmesniame punkte nurodytus kaltinimus.

42 Todėl *Eni* kaltinimus, susijusius su tariamu Chartijos 47 straipsnio ir EŽTK 6 straipsnio pažeidimu, taip pat su tariamu nepateisinamu skirtingu požiūriu, pagrįstu vien tuo, kokia dukterinės bendrovės kapitalo dalis priklauso ją patronuojančiai bendrovei, reikia pripažinti priimtinais.

– Dėl pirmojo pagrindo pirmos dalies, susijusios su Bendrojo Teismo padarytomis teisės klaidomis dėl pažeidimo inkriminavimo sąlygų ir įrodinėjimo

i) Šalių argumentai

43 *Eni* teigia, kad Bendrasis Teismas, priešingai, nei Teisingumo Teismas reikalavo iš Komisijos 2011 m. sausio 20 d. Sprendime *General Química ir kt. prieš Komisiją* (C-90/09 P, Rink. p. I-1, 78 punktą), nepriėjo prie konkrečios išvados dėl jos pateiktų argumentų, susijusių su tariama Komisijos pareiga įrodyti, kad *Eni* iš tikrųjų darė lemiamą įtaką savo dukterinei bendrovei *Versalis*.

44 Šiuo atžvilgiu Bendrasis Teismas esą tik tiksliai pakartojo 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* (C-97/08 P, Rink. p. I-8237) ir dėl šios priežasties skundžiamas sprendimas yra nemotyvuotas. Be to, faktinės lemiamos įtakos, kurią patronuojančioji bendrovė daro 100 % priklausančiai dukterinei bendrovei, prezumpcija esą yra nepagrįsta ir prieštarauja, be kita ko, teisėtumo, bausmių individualizavimo, asmeninės atsakomybės ir teisinio saugumo principams.

45 Komisija iš esmės mano pagal nusistovėjusią teismo praktiką turinti teisę preziumuoti, kad patronuojančioji bendrovė vykdo faktinę kontrolę vien dėl to, jog jai priklauso 100 % dukterinės bendrovės kapitalo.

ii) Teisingumo Teismo vertinimas

46 Iš pradžių reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką taikant SESV 101 straipsnį atsakomybė už dukterinės bendrovės veiksmus gali tekti patronuojančiajai bendrovei, be kita ko, kai, nors ir turėdama atskiros juridinio asmens statusą, ši dukterinė bendrovė savarankiškai nesprenžia dėl savo veiksmų rinkoje, o iš esmės vykdo patronuojančiosios bendrovės nurodymus, visų pirma atsižvelgiant į ekonominius, organizacinius ir teisinius šių dviejų teisės subjektų tarpusavio ryšius. Tokioje situacijoje, kadangi patronuojančioji bendrovė ir jos dukterinė bendrovė priklauso tam pačiam ekonominiui subjektui, todėl sudaro vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį, Komisija sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, gali skirti patronuojančiajai bendrovei, nesant reikalo nustatyti, kad ši bendrovė pati dalyvavo darant pažeidimą (žr., be kita ko, 2012 m. gruodžio 13 d. Nutarties *Transcatlab prieš Komisiją*, C-654/11 P, 29 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

47 Iš nusistovėjusios teismo praktikos taip pat matyti, kad tuo konkrečiu atveju, kai patronuojančiajai bendrovei priklauso visas arba beveik visas jos dukterinės bendrovės, pažeidusios Sąjungos konkurencijos taisyklės, kapitalas, egzistuoja nugrinčijama prezumpcija, kad ši patronuojančioji bendrovė iš tikrųjų daro lemiamą įtaką savo dukterinei bendrovei. Tokioje situacijoje tam, kad Komisija konstatuotų, jog ši prezumpcija taikoma, jai pakanka įrodyti, kad visas arba beveik visas dukterinės bendrovės kapitalas priklauso jos patronuojančiajai bendrovei (žr., be kita ko, 2012 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Legris Industries prieš Komisiją*, C-289/11 P, 46 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

48 Be to, tuo konkrečiu atveju, kai holdingo bendrovei priklauso 100 % kapitalo tarpinės bendrovės, kuri savo ruožtu valdo visą jos grupei priklausančios Sąjungos konkurencijos normų pažeidimą padariusios dukterinės bendrovės kapitalą, taip pat egzistuoja nugrinčijama prezumpcija, kad ši holdingo bendrovė daro lemiamą įtaką tarpinės bendrovės veiksmams ir kartu netiesiogiai per pastarąją bendrovę – minėtos dukterinės bendrovės veiksmams (minėto Sprendimo *General Química ir kt. prieš Komisiją* 88 punktas).

49 Šiuo atveju per visą nagrinėjamo pažeidimo darymo laikotarpį *Eni* tiesiogiai ar netiesiogiai priklausė mažiausiai 99,97 % bendrovių, kurios tiesiogiai vykdė grupės veiklą BK ir SBK sektoriuose, t. y. *EniChem Elastomeri*, *EniChem SpA* ir *Versalis*, kapitalo ir *Eni* to negrinčia. Todėl *Eni* taikoma šio sprendimo 47 ir 48 punktuose minėta prezumpcija, kylanti iš nusistovėjusios teismo praktikos.

50 Dėl *Eni* argumento, kad minėta faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcija prieštarauja teisėtumo, bausmių individualizavimo, asmeninės atsakomybės ir teisinio saugumo principams, pakanka priminti, kad ši prezumpcija skirta būtent užtikrinti pusiausvyrą tarp, viena vertus, tikslo nutraukti konkurencijos taisyklės, visų pirma SESV 101 straipsniui, prieštaraujančius veiksmus ir užkirsti kelią jų atnaujinimui ir, kita vertus, tam tikrų bendrųjų Sąjungos teisės principų, kaip antai nekaltumo prezumpcijos, bausmių individualizavimo ir teisinio saugumo principų bei teisės į gynybą, įskaitant procesinio lygiateisiškumo principą, svarbos. Būtent dėl šios priežasties ši prezumpcija yra nugrinčijama (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2011 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Elf Aquitaine prieš Komisiją*, C-521/09 P, Rink. p. I-8947, 59 punktą). Kadangi *Eni* argumentai nepagrįsti, skundžiamame sprendime nepadaryta jokios klaidos šiuo atžvilgiu.

51 Toliau dėl tariamo nemotyvavimo skundžiamo sprendimo 56–67 punktuose Bendrasis Teismas išsamiai paaiškino, kodėl jis, laikydamasis nusistovėjusios teismo praktikos, manė, kad Komisija, pripažinusi *Eni* atsakomybę už pažeidimą, kurį padarė, be kita ko, *Versalis*, galėjo remtis nagrinėjama prezumpcija. Šie paaiškinimai nepalieka jokių abejonių dėl motyvų, kuriais Bendrasis Teismas grindė skundžiamą sprendimą šiuo atžvilgiu, o Teisingumo Teismui jie leidžia vykdyti kontrolę. Taigi šiomis

aplinkybėmis skundžiamas sprendimas taip pat nėra nemotyvuotas. Be to, priešingai, nei, atrodo, teigia *Eni*, šiuo atžvilgiu neturi reikšmės tai, kad motyvuodamas savo sprendimą Bendrasis Teismas rėmėsi minėtu Sprendimu *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją*.

52 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pirmojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

– Dėl pirmojo pagrindo antros ir trečios dalių, susijusių su tariamai klaidingu Bendrojo Teismo vertinimu dėl galimybės paneigti atsakomybės prezumpciją, lėmusiu *Eni* objektyvios atsakomybės pripažinimą ir nenuginčijamą atsakomybės prezumpcijos pobūdį

i) Šalių argumentai

53 Pirmojo pagrindo antra ir trečia dalimis, kurias reikia nagrinėti kartu, *Eni* teigia, kad turėjo būti pripažinta, jog jos per administracinę procedūrą Komisijai pateiktų įrodymų pakanka atsakomybės prezumpcijai paneigti. Bendrasis Teismas neatliko išsamaus, nešališko ir konkretaus visų bylos dokumentų nagrinėjimo. Konkrečiai kalbant, Bendrasis Teismas neatsižvelgė į tai, kad *Eni* niekada tiesiogiai nevykdė veiklos nagrinėjamame sektoriuje, kad nesutapo patronuojančiosios bendrovės ir dukterinių bendrovių valdymo organai, kad *Eni* neturėjo informacijos nei apie veiklą vykdančių bendrovių apibrėžtus strateginius ir komercinius planus, nei apie jų įgyvendinimą ir kad *Eni* niekaip nedalyvavo sprendimų priėmimo procese, susijusiame su strateginių ir komercinių planų, taip pat metinių pardavimų ir kainų apibrėžimu.

54 Bendrasis Teismas esą pabrėžė tik du aspektus, t. y., pirma, *Eni*, kaip techninių ir finansinių klausimų koordinatorės, vaidmenį ir, antra, santykinę grupės chemijos sektoriaus dydį. *Eni* argumentą, kad jos dukterinė bendrovė vykdė veiklą, kuri skyrėsi ir buvo labai nutolusi nuo kitų rūšių veiklos, Bendrasis Teismas atmetė remdamasis paprasčiausia nuoroda į savo praktiką. Tačiau tokį požiūrį Teisingumo Teismas esą sukritikavo minėto Sprendimo *General Química ir kt. prieš Komisiją* 76 ir paskesniuose punktuose.

55 Be to, Bendrasis Teismas esą pakartojo Komisijos pastabas, kad dukterinių bendrovių hierarchiniai ryšiai vedė prie paskirtų dukterinių bendrovių vadovų, kurie buvo atsakingi savo valdybai, kurią netiesiogiai skyrė *Eni*. Tačiau valdybos paskyrimas yra ne kas kita kaip tipinė pagrindinio akcininko prerogatyva ir savaime nereiškia lemiamos įtakos darymo dukterinės bendrovės veiksmams. Skundžiamo sprendimo 100 punkte Bendrasis Teismas pateikė nuorodą vien į Komisijos atliktą šio klausimo nagrinėjimą ir konstatavo, kad šis nagrinėjimas neatrodo akivaizdžiai klaidingas, tačiau nepateikė nuomonės dėl *Eni* pateiktų įrodymų. Taigi skundžiamo sprendimo motyvai yra akivaizdžiai nepakankami.

56 Be to, *Eni* manymu, skundžiamo sprendimo 102 punkte padaryta Bendrojo Teismo išvada, kad aplinkybė, jog *Eni* tik netiesiogiai kontroliavo 100 % įmonių, vykdančių veiklą BK ir SBK gamybos srityje, kapitalo, negali įrodyti, kad *Eni* ir atitinkamos įmonės nesudarė vieno ekonominio subjekto, yra nepakankamai pagrįsta ir prieštarauja pačiai Bendrojo Teismo praktikai.

57 Maža to, *Eni* teigia, kad jos argumentai dėl objektyvios atsakomybės, kuri jai pripažinta, priešingai, nei nusprendė Bendrasis Teismas, nėra grindžiami klaidinga prielaida. Faktinės lemiamos įtakos darymo prezumpcijos nuginčijamas pobūdis turi turėti realią apimtį taikant šią prezumpciją. Komisija esą teigia, kad faktinės lemiamos įtakos darymas iš esmės sutampa su kontroliavimu. Bendrasis Teismas šį teiginį patvirtino, kai *a priori* atmetė tai, kad *Eni* pateikti objektyvūs įrodymai yra reikšmingi. Šis požiūris esą prieštarauja teisei į gynybą, bendriesiems teisės principams, kurie taip pat minimi Chartijoje, nekaltumo prezumpcijos ir teisėtumo principams ir tai yra bausmių individualizavimo ir asmeninės atsakomybės principų pažeidimas.

- 58 Galiausiai, remiantis *Eni* pastabomis, Bendrasis Teismas esą padarė klaidingą išvadą, kad Komisija nepažeidė gero administravimo principo.
- 59 Anot Komisijos, *Eni* pateikti kaltinimai yra nepriimtini, kiek jais iš tikrųjų siekiama iš naujo vertinti faktines aplinkybes. Bet kuriuo atveju jie nepagrįsti. Bendrasis Teismas esą atsižvelgė į faktinius įrodymus, *Eni* pateiktus siekiant paneigti prezumpciją, susijusią su 100 % kontrole, ir paaiškino, kodėl jie buvo netinkami arba nepagrįsti. *Eni* turėjo įrodyti, kad jos dukterinė bendrovė turėjo būti valdoma kaip atskira įmonė dėl teisinių ar teisės aktuose numatytų priežasčių arba kad 100 % kapitalo valdymas buvo tik laikinas ir pereinamasis, ir taip įrodyti, jog ji ir jos dukterinė bendrovė nesudarė vienos įmonės, padariusios nagrinėjamą pažeidimą. Skundžiamame sprendime šiuo klausimu pateikti motyvai esą yra teisingi, pakankami ir įtikinami.

ii) Teisingumo Teismo vertinimas

- 60 Iš pradžių reikia atsakyti į Komisijos argumentus dėl tariamo pirmojo pagrindo antros dalies nepriimtimumo, kiek ja siekiama užginčyti Bendrojo Teismo pateiktą faktinių aplinkybių vertinimą.
- 61 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad apeliaciniame skunde *Eni* nurodo tam tikras faktines aplinkybes, paminėtas šio sprendimo 53 punkte, siekdama pagrįsti savo teiginį, kad ji paneigė savo, kaip patronuojančiosios bendrovės, kuriai priklauso 100 % arba beveik 100 % dukterinės bendrovės kapitalo, atsakomybės prezumpciją.
- 62 Tačiau, kaip *Eni* patvirtino per teismo posėdį, kuriame buvo išklaustos šalių kalbos, šiame kontekste ji ginčija ne šių aplinkybių vertinimą faktiniu požiūriu, bet jų teisinį vertinimą, kurį Bendrasis Teismas atliko tam, kad padarytų išvadą, jog šios aplinkybės, net jeigu jų tikrumas būtų įrodytas, neleistų konstatuoti, kad *Eni* ir, be kita ko, *Versalis* nesudarė vienos įmonės, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį. Todėl šis kaltinimas, kiek juo siekiama, kad Teisingumo Teismas atliktų šio teisinio vertinimo kontrolę, yra priimtinas.
- 63 Toliau, kalbant apie šio kaltinimo pagrįstumą, visų pirma reikia priminti šio sprendimo 47 ir paskesniuose punktuose nurodytą teismo praktiką, pagal kurią 100 % ar beveik 100 % kontrolės atveju Komisija sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, gali skirti patronuojančiajai bendrovei, nesant reikalo nustatyti, kad ši bendrovė pati dalyvavo darant pažeidimą, nes patronuojančioji bendrovė ir jos dukterinė bendrovė sudaro vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį (šiuo klausimu žr. minėtos Nutarties *Transcatab prieš Komisiją* 29 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką); tas pats pasakytina ir apie netiesioginės kontrolės atvejus, kaip nagrinėjamas šioje byloje, apie kuriuos kalbama šio sprendimo 48 punkte.
- 64 Dėl aplinkybių, kurias *Eni* nurodė prezumpcijai paneigti, konstatuotina, kad jos, darant prielaidą, jog iš tikrųjų būtų įrodytos Bendrajame Teisme, galėtų patvirtinti, kad *Versalis* turėjo tam tikrą savarankiškumą veiklos srityje, susijusioje su chemija. Tačiau vien šios aplinkybės nepakanka, kad būtų įrodyta, jog *Eni* ir, be kita ko, *Versalis* nesudarė vienos įmonės, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį. Be to, aplinkybė, kad *Eni* vaidino „paprastą“ techninių ir finansinių klausimų koordinatorės vaidmenį ar kad ji, kaip pati teigia, šioms bendrovėms teikė finansinę pagalbą ar paramą turtu, parodo, kad ji savo dukterinėms bendrovėms darė lemiamą įtaką. Kaip skundžiamo sprendimo 97 punkte teisingai konstatavo Bendrasis Teismas, „bendrovių grupės atveju bendrovė, kuri koordinuoja, be kita ko, grupės finansines investicijas, turi užduotį pergrupuoti turimas įvairių bendrovių akcijas ir užtikrinti vieningą valdymą, be kita ko, vykdydama šią biudžetinę kontrolę“.
- 65 Šios išvados negali paneigti tai, kad *Eni* niekada tiesiogiai nevykdė veiklos chemijos sektoriuje ar kad nesutapo patronuojančiosios bendrovės ir dukterinių bendrovių valdymo organai. Aplinkybė, kad patronuojančioji bendrovė tiesiogiai nedalyvavo darant šį pažeidimą ir neskatino jo daryti, negali įrodyti, jog šios dvi bendrovės nesudarė vieno ekonominio subjekto (šiuo klausimu žr. minėto

Sprendimo *General Química ir kt. prieš Komisiją* 103 punktą ir 2011 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Arkema prieš Komisiją*, C-520/09 P, Rink. p. I-8901, 48–50 punktus). Be to, grupės investicijų koordinavimą *Eni* galėjo užtikrinti net ir nesant valdymo organų sutapimo ar tiesiogiai nevaldydama savo dukterinių bendrovių veiklos, ko neginčija ir pati *Eni*.

- 66 Šiomis aplinkybėmis, kadangi kiti *Eni* argumentai, kad ji neturėjo informacijos nei apie strateginius ir komercinius planus, nei apie jų įgyvendinimą ir kad ji niekaip nedalyvavo sprendimų priėmimo procese, susijusiame su strateginių ir komercinių planų, taip pat metinių pardavimų ir kainų apibrėžimu, susiję tik su veikla chemijos sektoriuje, jie negali būti pripažinti pagrįstais.
- 67 Toliau, kalbant apie *Eni* argumentus, kad iš esmės ji turėjo tik tipines pagrindinės akcininkės prerogatyvas ir šių teisių turėjimas savaime nereiškia, jog daroma lemiamą įtaka dukterinės bendrovės veiksmams, reikia priminti, kad faktinės lemiamos įtakos darymo prezumpcija grindžiama tuo, jog būtent dėl šių patrunuojančiosios bendrovės, kuriai priklauso 100 % arba beveik 100 % dukterinės bendrovės kapitalo, prerogatyvų ši patrunuojančioji bendrovė, išskyrus išimtinis atvejus, gali daryti lemiamą įtaką savo dukterinės bendrovės veiksmams (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Elf Aquitaine prieš Komisiją* 60 punktą), ir kad todėl tokios faktinės įtakos nebuvimą turi įrodyti ne Komisija, o pati patrunuojančioji bendrovė.
- 68 Toks faktinės lemiamos įtakos darymo prezumpcijos apimtį aiškinimas, kurio laikėsi Komisija ir kuri patvirtino Bendrasis Teismas, šios prezumpcijos taip pat nepadarė nenuginčijama. Tai, kad kyla sunkumų pateikiant priešingų įrodymų, kurių reikia prezumpcijai paneigti, savaime nereiškia, kad ji iš tikrųjų yra nenuginčijama (žr. minėto Sprendimo *Elf Aquitaine prieš Komisiją* 70 punktą). Konkrečiau kalbant, norėdama paneigti šią prezumpciją *Eni* turėtų įrodyti, kad *Versalis* galėjo savarankiškai veikti ne tik vykdydama veiklą, bet ir finansų srityje, o ji to nepadarė.
- 69 Kadangi *Eni* teiginys, kad Bendrasis Teismas pripažino objektyvų ar nenuginčijamą faktinės lemiamos įtakos darymo prezumpcijos pobūdį, yra nepagrįstas, taip pat negalima sutikti su kaltinimais, kad pripažindamas tokį šios prezumpcijos pobūdį Bendrasis Teismas pažeidė nekaltumo prezumpcijos, bausmių individualizavimo, asmeninės atsakomybės, vienodo požiūrio ir teisėtumo principus, kaip jie suprantami pagal Chartijos 52 straipsnį, taip pat Chartijos 47 straipsnį ir EŽTK 6 ir 7 straipsnius.
- 70 Taigi Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamame sprendime patvirtino Komisijos išvadą, kad nei *Eni* argumentų, aiškiai išnagrinėtų ginčijamo sprendimo 382–398 konstatuojamosiose dalyse, nei kitų Bendrajame Teisme pateiktų *Eni* argumentų nepakanka nagrinėjamai prezumpcijai paneigti. Todėl šiuo atžvilgiu pareikštus kaltinimus reikia atmesti.
- 71 Antra, kalbant apie tariamą Komisijos ir vėliau Bendrojo Teismo padarytą pareigos motyvuoti pažeidimą, iš pradžių reikia priminti Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią pareiga motyvuoti individualų sprendimą siekiama, be tikslo leisti atlikti teisminę kontrolę, suteikti suinteresuotajam asmeniui pakankamai informacijos, iš kurios galima sužinoti, ar sprendime gali būti trūkumų, dėl kurių gali būti ginčijamas jo teisėtumas (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Elf Aquitaine prieš Komisiją* 148 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 72 Nagrinėjamu atveju konstatuotina, kad ginčijamo sprendimo 382–398 konstatuojamosiose dalyse Komisijos pateikti išsamūs motyvai dėl *Eni* atsakomybės už nagrinėjamą pažeidimą atitinka reikalavimus, kylančius iš pirmesniame punkte minėtos teismo praktikos. Nors Komisija atskirai neišnagrinėjo visų aplinkybių, kuriomis *Eni* Bendrajame Teisme rėmėsi siekdama paneigti faktinės lemiamos įtakos darymo prezumpciją, vis dėlto ji nurodė pakankamai informacijos, kad būtų galima žinoti, ar jos sprendime gali būti trūkumų, dėl kurių gali būti ginčijamas jo teisėtumas. Komisija visų pirma ginčijamo sprendimo 388 konstatuojamojoje dalyje pažymėjo, kad *Eni* prerogatyvos, kylančios, be kita ko, iš grupės įmonės valdymo taisyklių, leido *Eni* kontroliuoti esminius savo dukterinių bendrovių komercinės politikos aspektus.

- 73 Todėl Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai ginčijamo sprendimo motyvus šiomis aplinkybėmis pripažino pakankamais.
- 74 Kalbant apie skundžiamo sprendimo motyvavimą, pakanka priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką sprendimas turi aiškiai ir nedviprasmiškai atspindėti Bendrojo Teismo motyvus, kad suinteresuotieji asmenys galėtų suprasti jo priėmimo priežastis, o Teisingumo Teismas – vykdyti teisminę kontrolę (žr., be kita ko, 2009 m. balandžio 2 d. Sprendimo *France Télécom prieš Komisiją*, C-202/07 P, Rink. p. I-2369, 29 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 75 Nagrinėjamu atveju nėra pagrindo teigti, kad šių sąlygų neatitinka skundžiamo sprendimo 93–105 punktuose pateikti išsamūs argumentai dėl ginčijamo sprendimo motyvavimo šiuo aspektu. Todėl argumentas, kad skundžiamo sprendimo motyvai yra nepakankami, nes jais patvirtinami ginčijamo sprendimo motyvai dėl faktinės lemiamos įtakos darymo prezumpcijos paneigimo, taip pat yra nepagrįstas.
- 76 Galiausiai, atsižvelgiant į šiuos svarstymus, skundžiamo sprendimo 103 punkte Bendrasis Teismas taip pat teisėtai konstatavo, kad Komisija taip pat nepažeidė gero administravimo principo. Todėl su tuo susijusį *Eni* argumentą taip pat reikia atmesti kaip nepagrįstą.
- 77 Kadangi negalima sutikti nė su vienu iš *Eni* argumentų, kuriais grindžiamos pirmojo pagrindo antra ir trečia dalys, jos turi būti atmetos kaip nepagrįstos.

– Dėl pirmojo pagrindo ketvirtos dalies, susijusios su tariamu ribotos kapitalo bendrovės atsakomybės principo, bendrųjų principų atsakomybės srityje ir įmonių perėmimo principų pažeidimu

i) Šalių argumentai

- 78 Anot *Eni*, iš kapitalo bendrovės ribotos atsakomybės principo, bendrųjų principų atsakomybės srityje ir įmonių perėmimo principų matyti, kad su galimu atskiro bendrovių juridinio asmens statuso apėjimu vienos grupės koncepcijos naudai sutikti galima tik visiškai išimtinu atveju, kai konstatuotas ir įrodytas ribotos atsakomybės principo pažeidimas. Bendrasis Teismas nepagrįstai neatliko konkrečios šių argumentų ir dviejų prie ieškinio pridėtų nuomonių, kurių viena susijusi su JAV bendrovių teise, o kita – su JAV konkurencijos teise, analizės. Bendrasis Teismas galiausiai tik pakartojo ginčijamo sprendimo 396 konstatuojamojoje dalyje padarytą pastabą, kad „nėra reikalo remtis kitomis teisės sritimis <...>“ Taigi skundžiamas sprendimas šiuo atžvilgiu esą yra neteisėtas.
- 79 Be to, apeliantė teigia, kad skundžiamo sprendimo motyvai yra nepakankami, kiek tai susiję su *Eni* argumentais dėl Teisingumo Teismo praktikos įmonių perėmimo srityje. *Eni* pabrėžia, kad subjektą, kuris atskiras nuo pažeidimą padariusio subjekto, pripažinti atsakingu galima tik konkrečiais išimtiniais atvejais, nes taip nukrypstama nuo asmeninės atsakomybės principo. Bendrasis Teismas esą nenagrinėjo *Syndial* ir *Versalis* siejančių teisinių ir organizacinių ryšių ir to, ar šios bendrovės iš esmės laikėsi tokių pačių komercinių nurodymų, tačiau apsiribojo priminimu, kad šios dvi dukterinės bendrovės tiesiogiai ar netiesiogiai visiškai priklausė *Eni*.
- 80 Komisija šiuo klausimu pažymi, kad, kiek tai susiję su Sąjungos konkurencijos teise, iš bendrai taikomų bendrovių teisės principų nieko negalima pasimokyti. JAV teisės taisyklės kartelių srityje neprivalomos Sąjungos teisėje. Taigi, nuomonės dėl šios teisės, kurios pridėtos prie ieškinio pirmoje instancijoje ir dar kartą pasiūlytos kaip apeliacinio skundo priedai, yra akivaizdžiai nereikšmingos šioje byloje, o, be to, nepriimtinos, nes jose yra argumentų, kurie nenurodyti ieškinio tekste. Galiausiai argumentas, susijęs su teismo praktika dėl įmonių ekonominio perėmimo, yra akivaizdžiai nereikšmingas, nes, kaip Bendrasis Teismas pakankamai paaikškino skundžiamo sprendimo 117 punkte, nagrinėjamas pažeidimas nebuvo inkriminuotas *Eni* remiantis perėmimu. Ši teismo praktika nebent sustiprino Komisijos nuomonę.

ii) Teisingumo Teismo vertinimas

- 81 Kalbant apie, pirma, *Eni* nuorodas į bendruosius teisės principus, t. y. ribotos kapitalo bendrovių atsakomybės principą ir atskiro bendrovių teisinio subjektiškumo principą, kurie esą neleidžia pripažinti *Eni* atsakomybės už jos dukterinių bendrovių padarytą pažeidimą, ir į dvi prie ieškinio pridėtas nuomones šiam teiginiui pagrįsti, konstatuotina, kad šis kaltinimas akivaizdžiai nepagrįstas.
- 82 Šiuo klausimu pakanka pateikti nuorodą į nusistovėjusią teismo praktiką, pagal kurią Sąjungos konkurencijos teisė taikoma įmonių veiklai (žr., be kita ko, 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 59 punktą), o sąvoka „įmonė“ turi būti suprantama kaip reiškianti ūkio subjektą, net jei teisiniu požiūriu šį subjektą sudaro keletas fizinių ar juridinių asmenų (žr., be kita ko, 2006 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, C-217/05, Rink. p. I-11987, 40 punktą), o kai toks ūkio subjektas pažeidžia konkurencijos taisykles, remiantis asmeninės atsakomybės principu, jis turi atsakyti už šį pažeidimą (minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* 56 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 83 Atsižvelgiant į šią nusistovėjusią teismo praktiką, skundžiamo sprendimo 113 ir paskesniuose punktuose Bendrasis Teismas galėjo pagrįstai atmesti analogiškus *Eni* pirmojoje instancijoje pateiktus kaltinimus ir nepateikti išsamių motyvų šiuo klausimu. Be to, kadangi *Eni* iš tikrųjų siekė užginčyti faktinės lemiamos įtakos, kurią patronuojančioji bendrovė daro 100 % arba beveik 100 % priklausančiai dukterinei bendrovei, prezumpcijos teisėtumą, Bendrasis Teismas taip pat nepadarė klaidos, kai pateikė nuorodą į savo svarstymus dėl šio klausimo ir konstatavo, kad su tuo susiję *Eni* argumentai grindžiami klaidinga prielaida.
- 84 Kalbant apie, antra, kaltinimą, susijusį su skundžiamo sprendimo nepakankamu motyvavimu dėl Teisingumo Teismo praktikos įmonių perėmimo srityje, pažymėtina, kad jis neturi pagrindo.
- 85 Kaip Bendrasis Teismas iš esmės konstatavo skundžiamo sprendimo 117 punkte, šiuo atveju pripažinta *Eni* atsakomybė nekyla iš situacijos, kai perduodamos įmonės, nes tuo metu, kai buvo daromas pažeidimas, *Eni* išlaikė visišką arba beveik visišką savo dukterinių bendrovių kontrolę ir tai nebuvo ginčijama. Todėl Komisija, remdamasi šio sprendimo 47 ir 48 punktuose minėta teismo praktika, galėjo preziumuoti, kad *Eni*, nebent būtų įrodyta priešingai, darant nagrinėjamą pažeidimą niekuomet nenustojė būti dalis „įmonės“, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį, padariusios pažeidimą, kuris yra ginčijamo sprendimo dalykas. Kaip skundžiamame sprendime teisingai konstatavo Bendrasis Teismas, priešingų įrodymų nebuvo pateikta. Taigi Bendrasis Teismas pakankamai motyvavo skundžiamą sprendimą.
- 86 Todėl ir pirmojo pagrindo ketvirtą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.
- 87 Kadangi negalima sutikti nė su viena iš keturių pirmojo pagrindo dalių, visas šis pagrindas turi būti atmestas.
- Dėl antrojo pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio ir proporcingumo principo pažeidimu bei su motyvų nenurodymu, pažeidžiant SESV 296 straipsnį
- 88 Antrąjį *Eni* apeliacinio skundo pagrindą iš esmės sudaro dvi dalys. Pirmą dalį susijusią su Bendrojo Teismo padarytomis vertinimo klaidomis dėl pažeidimo sunkumo ir dauginimo koeficiento, o antroji – su neatsižvelgimu į *Syndial* neįtraukimo pasekmes apskaičiuojant baudą.

– Dėl antrojo pagrindo pirmos dalies, susijusios su Bendrojo Teismo padarytomis vertinimo klaidomis dėl pažeidimo sunkumo ir dauginimo koeficiento

i) Šalių argumentai

- 89 Antrojo pagrindo pirma dalimi *Eni* teigia, kad nustatydamas pradinės baudos dydį pagal pažeidimo sunkumą Bendrasis Teismas atsižvelgė tik į jo pobūdį, apibrėžtą atsižvelgiant vien į neteisėtą kartelio dalyką, tačiau neatsižvelgė į tam tikrus kitus reikšmingus veiksnius.
- 90 Visų pirma Bendrasis Teismas esą neatsižvelgė į tai, kad ginčijamame sprendime konstatuotų antikonkurencinių veiksmų poveikį buvo galima „įvertinti“, kaip tai suprantama pagal gairių 1 A punktą, ir tai, kad jis iš tiesų buvo Komisijos įvertintas pirmajame pranešime apie kaltinimus. Todėl, *Eni* manymu, Komisija privalėjo išnagrinėti šį poveikį.
- 91 Toliau Bendrasis Teismas esą savo argumentais nepaaiškina, pagal kokius kriterijus buvo nustatyta 55 mln. EUR, o ne minimali 20 mln. EUR pradinė bauda.
- 92 Galiausiai *Eni* kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad šis atmetė jos argumentus, jog ji nežinojo apie antikonkurencinį nagrinėjamų veiksmų pobūdį, kai skundžiamo sprendimo 145 punkte konstatavo, kad *EniChem SpA* neabejotinai žinojo apie tokius veiksmus. Anot *Eni*, Bendrojo Teismo motyvai yra prieštaringi, nes Komisija manė, kad *Eni* yra atsakinga tik dėl savo kaip patronuojančiosios bendrovės vaidmens, o ne dėl to, kad ji žinojo apie nagrinėjamus veiksmus.
- 93 Dėl atgrasomąjį poveikį turinčio dauginimo koeficiento *Eni* teigia, kad Bendrasis Teismas neatsižvelgė į tai, jog chemijos srities veikla niekada nebuvo pagrindinė apeliančios veikla, o turėjo tik santykinę svarbą grupės pramonės politikoje. Bendrasis Teismas taip pat tinkamai neįvertino Komisijos klaidingai taikyto dauginimo koeficiento 2; Komisija neteisingai įvertino ginčijamo sprendimo adresaičių apyvartą ir taip pat nepateikė tinkamų motyvų šiuo klausimu.
- 94 Komisija, be kita ko, pažymi, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką horizontalius kartelinius susitarimus dėl kainų savaime galima kvalifikuoti kaip „labai sunkius“. Konkretaus poveikio nustatymas yra nebent papildomas elementas, į kurį reikia atsižvelgti padidinant pradinę baudą. Tai, kad Komisija prie išvados, jog šio įvertinimo negali padaryti, priėjo tik po nesėkmingo mėginimo pirmajame pranešime apie kaltinimus, esą nieko nekeičia.
- 95 Apeliančios argumentas, kad kartelis buvo susijęs tik su ribota reikšmingos rinkos dalimi, esą susijęs su faktinėmis aplinkybėmis ir todėl nepriimtinas. Dėl 55 mln. EUR sumos, kaip pradinio dydžio baudai apskaičiuoti, Bendrasis Teismas pateikė išsamius paaiškinimus skundžiamo sprendimo 143 punkte. Komisija, manydama, kad subjektyvus elementas nėra reikšmingas, daro išvadą, kad *Eni*, vadovavusi įmonei, kuri dalyvavo minėtame kartelyje, žinojo ir apie nagrinėjamus antikonkurencinius veiksmus.

ii) Teisingumo Teismo vertinimas

- 96 Pirma, dėl nagrinėjamo pažeidimo poveikio reikšmės reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimų sunkumas turi būti nustatytas atsižvelgiant į daugelį veiksnių ir nėra privalomo ar baigtinio kriterijų, į kuriuos būtina atsižvelgti, sąrašo (žr., be kita ko, 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Bavaria prieš Komisiją*, C-445/11 P, 59 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Konkreti pažeidimo įtaka rinkai nėra lemiamas kriterijus nustatant baudų dydį (žr. 2011 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *KME Germany ir kt. prieš Komisiją*, C-272/09 P, Rink. p. I-12789, 34 punktą ir 2011 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *KME Germany ir kt. prieš Komisiją*, C-389/10 P, Rink. p. I-13125, 44 punktą).

- 97 Be to, horizontalūs karteliniai susitarimai dėl kainų arba rinkų padalijimo gali būti kvalifikuojami kaip labai sunkūs pažeidimai vien dėl paties savo pobūdžio ir Komisija neprivalo įrodyti pažeidimo konkretaus poveikio rinkai (žr., be kita ko, minėtos Nutarties *Transcatab prieš Komisiją* 42 punktą). Šiais atvejais konkretus pažeidimo poveikis yra tik vienas iš veiksnių, kuris, jei jį galima įvertinti, gali leisti Komisijai nustatyti didesnę pradinę baudą nei mažiausia numatyta 20 mln. EUR pradinė bauda (2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją*, C-534/07 P, Rink. p. I-7415, 75 punktas).
- 98 Todėl, jei Bendrasis Teismas būtų atsižvelgęs į konkretų nagrinėjamo pažeidimo poveikį rinkai, darant prielaidą, kad šį poveikį iš tiesų buvo galima įvertinti, jis tai būtų padaręs tik papildomai. Be to, kadangi nagrinėjamas pažeidimas pagal savo pobūdį buvo labai sunkus, atsižvelgiant į konkretų jo poveikį bauda galėtų būti tik padidinta. Taigi šis kaltinimas nepagrįstas (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Prym ir Prym Consumer prieš Komisiją* 75 punktą ir minėtos Nutarties *Transcatab prieš Komisiją* 43 ir 44 punktus).
- 99 Antra, dėl kaltinimo, kad Bendrasis Teismas savo argumentais nepaaiškino, pagal kokius kriterijus buvo nustatyta 55 mln. EUR, o ne minimali 20 mln. EUR pradinė bauda, pakanka konstatuoti, jog skundžiamo sprendimo 143 punkte Bendrasis Teismas išsamiai apibūdino veiksnus, į kuriuos jis atsižvelgė vertindamas pažeidimo sunkumą. Taigi šis kaltinimas akivaizdžiai nepagrįstas. Vien tai, kad Bendrasis Teismas naudodamasis neribota jurisdikcija šiuo atžvilgiu taip pat patvirtino tam tikrus ginčijamame sprendime padaryto Komisijos vertinimo aspektus, negali paneigti šios išvados (šiuo klausimu žr. 2012 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *E.ON Energie prieš Komisiją*, C-89/11 P, 133 punktą).
- 100 Trečia, kalbant apie tai, kad *Eni* esą nežinojo apie antikonkurencinį pažeidimų pobūdį, pakanka priminti, jog šios bendrovės atsakomybė už pažeidimą buvo pripažinta dėl to, kad ji, kaip matyti iš to, kas šiame sprendime pasakyta apie pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą, su *EniChem SpA* (dabar – *Syndial*) sudarė vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį. Tokiomis aplinkybėmis skundžiamo sprendimo 145 punkte padarytos neginčytos Bendrojo Teismo išvados, kad *EniChem SpA* neabejotinai žinojo apie daromą pažeidimą, pakanka, kad būtų atmestas pirmoje instancijoje pateiktas argumentas, kad Komisija suklydo nustatydama pradinės baudos dydį, kai neatsižvelgė į su *Eni* susijusį subjektyvų elementą. Taigi šis kaltinimas akivaizdžiai nepagrįstas ir nėra reikalo nuspręsti dėl klausimo, ar žinojimas apie antikonkurencinį nagrinėjamų veiksmų pobūdį yra reikšmingas nustatant baudos dydį.
- 101 Ketvirta, kaltinimas, kad Bendrasis Teismas neatsižvelgė į tariamai santykinę chemijos sektoriaus svarbą grupės pramonės politikoje, yra nepagrįstas. Vien ši aplinkybė, net jeigu būtų įrodyta, neturėtų reikšmės nustatant pradinę baudos apskaičiavimo dydį. Tai taip pat negali būti lengvinanti aplinkybė, kaip tai suprantama pagal gairių 2 punktą.
- 102 Penkta, dėl kaltinimo, susijusio su tuo, kad Bendrasis Teismas esą netinkamai įvertino tariamai klaidingai Komisijos pritaiktą dauginimo koeficientą 2, ir su skundžiamo sprendimo nepakankamu motyvavimu šiuo atžvilgiu, reikia priminti, jog pagal nusistovėjusią teismo praktiką apeliaciniame skunde turi būti tiksliai nurodytos kritikuojamos sprendimo, kurį prašoma panaikinti, dalys ir teisiniai argumentai, konkrečiai pagrindžiantys šį prašymą (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Arkema prieš Komisiją* 59 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 103 Konstatuotina, kad šiomis aplinkybėmis *Eni* tiksliai nenurodo teisinių argumentų, konkrečiai pagrindžiančių jos prašymą panaikinti skundžiamą sprendimą. Apeliacinio skundo 72 punkte ji tik tvirtina, kad Komisija „neteisingai“ įvertino „reikšmingus“ apskaičiavimo veiksnus, įskaitant apyvartą, ir kad Bendrasis Teismas „neteisingai“ įvertino šį tariamai klaidingą taikymą. *Eni* taip pat nepaaiškino, kodėl skundžiamas sprendimas buvo netinkamai motyvuotas šiuo atžvilgiu. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas negali vykdyti teisėtumo kontrolės, nes antraip nuspręstų *ultra petita* (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Arkema prieš Komisiją* 61 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Todėl šie kaltinimai nepriimtini.

104 Galiausiai dėl kaltinimo, kad buvo pažeistas proporcingumo principas, reikia konstatuoti, jog *Eni* nepateikia argumentų, kurie skirtųsi nuo tų, kuriais ji grindžia kitus kaltinimus, pateiktus dėl antrojo pagrindo pirmos dalies. Be to, svarbu priminti, kad apeliante iš esmės rėmėsi tais pačiais argumentais Bendrajame Teisme prašydama, kad jis naudodamasis neribota jurisdikcija sumažintų jai skirtą baudą, ir kad išnagrinėjęs šiuos argumentus Bendrasis Teismas priėjo prie išvados, jog jie nepateisina tokio sumažinimo (žr. 2012 m. vasario 2 d. Nutarties *Elf Aquitaine prieš Komisiją*, C-404/11 P, 89 punktą), neatsižvelgiant į tai, kad jis sumažino baudą dėl kitų priežasčių.

105 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas neturi teisingumo sumetimais savo vertinimu pakeisti vertinimo, atlikto Bendrojo Teismo, kuris naudodamasis neribota jurisdikcija nusprendė dėl įmonės už Sąjungos teisės taisyklių pažeidimą skirtų baudų dydžio (žr. minėtos Nutarties *Elf Aquitaine prieš Komisiją* 90 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Todėl su šiuo kaltinimu taip pat negalima sutikti.

106 Kadangi nė vienas antrojo pagrindo pirmos dalies kaltinimas nepagrįstas, jį reikia atmesti.

– Dėl antrojo pagrindo antros dalies, susijusios su neatsižvelgimu į *Syndial* neįtraukimo pasekmes apskaičiuojant baudą

i) Šalių argumentai

107 Anot *Eni*, *Syndial* neįtraukimas kaip ginčijamo sprendimo adresatės turėjo rimtų pasekmių taikant Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje numatytą maksimalią 10 % ribą. *Eni* pakartoja savo argumentą, pagrįstą teismo praktika, pagal kurią įmonių perėmimo atveju atsakomybė būtinai reiškia, kad pažeidimą padariusi bendrovė nustojo egzistuoti ekonominiu ir (arba) teisiniu požiūriu, o taip esą nėra nagrinėjamu atveju.

108 Komisija atsikerta, kad Bendrasis Teismas, kuris su tuo susijusius argumentus išnagrinėjo skundžiamo sprendimo 177–179 punktuose, nepadarė jokios klaidos. Per visą su karteliu susijusį laikotarpį *Eni* esą kontroliavo tiesiogiai kartelyje dalyvavusią bendrovę, todėl tai, kad *Syndial* nebuvo skirta bauda, neturi įtakos *Eni* atsakomybei. Be to, Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje numatyta 10 % maksimali riba, kaip Bendrasis Teismas paaiškino skundžiamo sprendimo 177–179 punktuose, yra susijusi su grupe.

ii) Teisingumo Teismo vertinimas

109 Iš pradžių pažymėtina, jog Bendrasis Teismas, kuris skundžiamo sprendimo 177–179 punktuose jau atmetė *Eni* argumentus, kad *Syndial* neįtraukimas kaip ginčijamo sprendimo adresatės turėjo „rimtų pasekmių“ taikant Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje numatytą 10 % maksimalią ribą, šiuo klausimu priminė savo praktiką, pagal kurią ši maksimali riba turi būti apskaičiuota atsižvelgiant į bendrą visų bendrovių, sudarančių vieną ekonominį subjektą, veikiantį kaip įmonė, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį, apyvartą. Teisingumo Teismas jau yra patvirtinęs, kad šioje teismo praktikoje nepadaryta teisės klaidų (žr. 2012 m. gegužės 3 d. Nutarties *World Wide Tobacco España prieš Komisiją*, C-240/11 P, 45 ir 46 punktus).

110 Todėl *Eni* šiuo atžvilgiu pareikštas kaltinimas nepagrįstas, nes net jeigu *Syndial* būtų ginčijamo sprendimo adresatė, *Eni* skirta solidariai mokėtina bauda neturėtų būti apribota 10 % *Syndial* apyvartos.

111 Toliau, atsižvelgiant į šio sprendimo 109 punkte minėtą teismo praktiką, argumentas, kad įmonių perėmimo atveju atsakomybė būtinai reiškia, kad pažeidimą padariusi bendrovė nustojo egzistuoti ekonominiu ir (arba) teisiniu požiūriu, o taip esą nėra nagrinėjamu atveju, taip pat nėra reikšmingas.

Lemiamą reikšmę šiomis aplinkybėmis turi *Eni* neginčijama aplinkybė, kad *Syndial* bent jau iki jos chemijos srities veiklos perdavimo *Versalis* tiesiogiai dalyvavo darant nagrinėjamą pažeidimą ir kad tiesiogiai dalyvaudama darant pažeidimą *Syndial* buvo kontroliuojama *Eni*.

- 112 Galiausiai *Eni* neteigė, kad *Syndial*, perdavusi savo chemijos srities veiklą *Versalis*, nustojo būti *Eni* kontroliuojamos grupės dalis prieš priimant ginčijamą sprendimą. Todėl per pažeidimo vykdymo laikotarpį ir iki ginčijamo sprendimo priėmimo apeliante niekada nenustojo būti nagrinėjamą pažeidimą padariusią įmonę kontroliuojanti bendrovė, todėl su įmonių perėmimu susiję *Eni* argumentai šiomis aplinkybėmis yra nereikšmingi.
- 113 Tai reiškia, kad apeliacinio skundo antrojo pagrindo antra dalis, taigi ir visas antrasis pagrindas, taip pat turi būti atmesti.
- 114 Kadangi negalima sutikti nė su vienu šio apeliacinio skundo pagrindu, reikia atmesti visą apeliacinį skundą.

Dėl priešpriešinio apeliacinio skundo

Šalių argumentai

- 115 Grįsdama savo priešpriešinį apeliacinį skundą Komisija remiasi vienu pagrindu, susijusiu su SESV 296 straipsnio, aiškinamo kartu su SESV 101 straipsniu, pažeidimu, proceso pažeidimais, kuriais buvo pakenkta Komisijos interesams, ir rungimosi principo pažeidimu. Skundžiamame sprendime esą klaidingai nuspręsta, kad ginčijamame sprendime pateiktų įrodymų nepakanka, kad *Eni* ir *Versalis* būtų galima pritaikyti sunkinančią pažeidimo pakartotinumą aplinkybę.
- 116 Komisija primena, kad, pirma, antrojo pranešimo apie kaltinimus 430 punkte ji pranešė apie savo ketinimą atsižvelgti į jau konstatuotus ankstesnius pažeidimus kaip į sunkinančią aplinkybę ir aiškiai paminėjo *Eni* dalyvavimą darant pažeidimus, nustatytus sprendimuose *Polipropilenas* ir *PVC II*. Per procedūrą Komisijoje *Eni* neišreiškė nuomonės šiuo klausimu. *Eni* esą ieškinyje pirmojoje instancijoje pirmą kartą teigė, kad, pirma, ankstesnių pažeidimų autorius ir asmuo, kuris šiuo metu dalyvauja darant pažeidimą, nėra tas pats, nes atitinkami sektoriai susiję su skirtingais produktais bei rinkomis ir jau buvo perduoti prieš priimant sprendimus *Polipropilenas* ir *PVC II*, ir, antra, ankstesnėse konkurencijos bylose dalyvavusi grupės įmonė – tai *EniChem SpA*.
- 117 Tačiau *Eni* esą niekada neteigė, kad bendrovių, kurioms sprendimais *Polipropilenas* ir *PVC II* buvo skirtos sankcijos, nevaldė „ENI grupė“. Komisija mano, kad panorėjusi ji būtų galėjusi šiuose sprendimuose skirti baudą tai pačiai patronuojančiajai bendrovei, t. y. *Eni*, kuri visiškai kontroliavo bendroves, kurios buvo minėtų sprendimų adresatės, t. y. *EniChem SpA* ir *Anic SpA*. 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendime *Michelin prieš Komisiją* (T-203/01, Rink. p. II-4071) Bendrasis Teismas esą patvirtino, kad tokiomis aplinkybėmis Komisija galėjo teisėtai konstatuoti, kad ta pati įmonė jau buvo nubausta už to paties tipo pažeidimą.
- 118 Bendrasis Teismas esą šalims nepateikė rašytinių klausimų dėl pažeidimo pakartotinumą ir per teismo posėdį nepaprašė paaiškinti aplinkybių. Taigi skundžiamu sprendimu visiškai netikėtai buvo iš dalies panaikintas ginčijamas sprendimas dėl tariamo motyvų nebuvimo. Todėl skundžiamu sprendimu pažeistas SESV 296 straipsnis, aiškinamas kartu su SESV 101 straipsniu. Bendrasis Teismas esą klaidingai apibrėžė pareigos motyvuoti dalyką ir apimtį. Be to, Komisijos manymu, Bendrojo Teismo požiūris reiškia rimtą rungimosi principo pažeidimą, taigi ir proceso pažeidimą, kuriuo pakenkiama Komisijos interesams.

- 119 Komisija pabrėžia, kad akto motyvai turi būti įvertinti atsižvelgiant į, be kita ko, jo kontekstą. 2004 m. birželio 22 d. Sprendime *Portugalija prieš Komisiją* (C-42/01, Rink. p. I-6079, 66 punktas ir jame nurodyta teismo praktika) Teisingumo Teismas pripažino pakankama motyvų santrauką, pateiktą sprendime, kuris buvo priimtas adresatui gerai žinomomis aplinkybėmis. Be to, Komisijos manymu, Bendrasis Teismas turėjo suteikti Komisijai galimybę paaiškinti ir patikslinti savo motyvus, kaip jis tai padarė byloje, kurioje buvo priimtas 2012 m. gruodžio 13 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Versalis ir Eni prieš Komisiją* (T-103/08).
- 120 Galiausiai, Komisijos manymu, ginčijamo sprendimo 366–373 konstatuojamosiose dalyse aiškiai nurodoma, kad yra tęstinumas tarp įmonės, kuri yra Sprendimo *PVC II* adresatė, ir įmonės, kuri dalyvavo darant šioje byloje nagrinėjamą pažeidimą. Todėl Komisija prašo panaikinti tą skundžiamo sprendimo dalį, kurioje Bendrasis Teismas iš dalies panaikino ginčijamą sprendimą, kiek tai susiję su pažeidimo pakartotinumą konstatavimu tiek dėl Sprendimo *Polipropilenas*, tiek dėl Sprendimo *PVC II* ir (bet kuriuo atveju) kiek Bendrojo Teismo padarytas ginčijamo sprendimo panaikinimas susijęs su pažeidimo pakartotinumą konstatavimu dėl Sprendimo *PVC II*.
- 121 Anot *Eni*, savo priešpriešiniame apeliaciniame skunde Komisija remiasi klaidingu ginčijamo ir skundžiamo sprendimų aiškinimu, taip pat klaidingu pastabų, kurias *Eni* pateikė per administracinę procedūrą ir pirmojoje instancijoje, išdėstymu.
- 122 *Eni* tvirtina, kad Sąjungos teisėje nenustatytos pranešimo apie kaltinimus adresato pareigos ginčyti šias įvairias faktines ir teises aplinkybes per administracinę procedūrą, ir šiuo atžvilgiu pateikia nuorodą į 2011 m. rugsėjo 15 d. Bendrojo Teismo sprendimą *Koninklijke Grolsch prieš Komisiją* (T-234/07, Rink. p. II-6169, 37 punktas). Bendrasis Teismas esą teisingai konstatavo, kad Komisija negalėjo padaryti išvados, jog *Eni* pažeidimą padarė pakartotinai, ir *ex post* pripažinti jos atsakomybės už pažeidimus, kurie tam tikru laiku buvo inkriminuoti *EniChem SpA* ir *Anic SpA*, dėl šių dviejų bendrovių kapitalo kontrolės; beje, ši teiginį Bendrasis Teismas laikė neįrodytu.
- 123 *Eni* pabrėžia, kad sprendimuose *Polipropilenas* ir *PVC II* Komisija visiškai nekalbėjo apie patronuojančiąją bendrovę *Eni*, nors ši institucija atkreipė dėmesį į konstatuotų pažeidimų inkriminavimo problemą. Komisija esą negali atgaline data taikyti prezumpcijos, susijusios su patronuojančiosios bendrovės turima 100 % dukterinių bendrovių kapitalo kontrole, nepažeisdama, be kita ko, teisinio saugumo ir teisinio tikrumo principų ir nepagrįstai neapribodama *Eni* teisės į gynybą.
- 124 Be to, per administracinę procedūrą *Eni* esą jau nesutiko su tuo, kad jos atsakomybę galima pripažinti vien dėl vadovavimo grupei ir taikant prezumpciją. Ji mano, jog Komisija turi įrodyti, kad ji iš tikrųjų darė lemiamą įtaką savo dukterinėms bendrovėms PVC ir polipropileno sektoriuose ir kad šios bendrovės nesiėlgė rinkoje savarankiškai.
- 125 Dėl kaltinimo, kad buvo pažeistas rungimosi principas ir kitos proceso taisyklės, *Eni* mano, kad savo atsiliepime Komisija nenurodo šių taisyklių ir kad šis kaltinimas, būdamas visiškai neaiškus, yra nepriimtinas. Anot *Eni*, rungimosi principo pažeidimu teisėtai remtis galima tik Bendrojo Teismo iniciatyva taikomų priemonių atveju. Priemonė, kurią Bendrasis Teismas pripažino pagrįsta, esą buvo nurodyta *Eni* ieškinyje. Be to, ginčijamo sprendimo motyvų „ištaisymas“ galimas tik tuo atveju, jeigu tai yra konkretaus faktinio ar teisinio klausimo motyvai. Nagrinėjamu atveju tokių motyvų esą nėra.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 126 Iš pradžių reikia priminti, kad SESV 296 straipsnyje reikalaujamas motyvavimas turi atitikti ginčijamo akto pobūdį ir aiškiai ir nedviprasmiškai atskleisti šį aktą priėmusios institucijos argumentus, kad suinteresuotieji asmenys galėtų sužinoti priimtą priemonę pagrindžiančius motyvus, o kompetentingas

teismas – vykdyti savo kontrolę (žr. 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisija prieš Alliance One International ir kt.*, C-628/10 P ir C-14/11 P, 72 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 127 Individualių sprendimų atveju iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad, be tikslo leisti atlikti teisminę kontrolę, pareiga motyvuoti tokį sprendimą siekiama suteikti suinteresuotajam asmeniui pakankamai informacijos, kuri leistų žinoti, ar sprendimas galėtų turėti trūkumų, dėl kurių jo teisėtumas gali būti ginčijamas (minėto Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisija prieš Alliance One International ir kt.* 73 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 128 Taigi iš esmės apie motyvus suinteresuotajam asmeniui turi būti pranešama kartu su jam nenaudingų sprendimu. Motyvavimo nebuvimo negali ištaisyti tai, kad suinteresuotasis asmuo sprendimo motyvus sužino vykstant procesui Sąjungos teismuose (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisija prieš Alliance One International ir kt.* 74 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 129 Darytina išvada, kad kai skiria bendrovei baudą už Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimą ir ją apskaičiuoja taikydama dauginimo koeficientą, kad būtų atsižvelgta į tai, jog ta pati bendrovė jau anksčiau dalyvavo darant konkurencijos taisyklių pažeidimą, Komisija kartu su sprendimu, kuriuo skiriama minėta bauda, turi pateikti motyvus, kurie Sąjungos teismams ir šiai bendrovei leistų suprasti, kaip ir koku mastu ji dalyvavo darant ankstesnį pažeidimą. Visų pirma, jei Komisija mano, kad bendrovė priklausė įmonei, kuri yra sprendimo dėl ankstesnio pažeidimo adresatė, Komisija turi šį teiginį pakankamai motyvuoti.
- 130 Nagrinėjamu atveju reikia priminti, kad antrojo pranešimo apie kaltinimus 430 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė atsižvelgsianti į ankstesnius panašių pažeidimų konstatavimus ir šiuo atžvilgiu pateikė nuorodą į sprendimus *Polipropilenas* ir *PVC II*, taip pat pažymėjo, kad ENI „buvo susijusi“ su šiais sprendimais. Iš esmės tokia pati glausta išvada padaryta ginčijamo sprendimo 487 konstatuojamojoje dalyje, kurioje Komisija, beje, pažymi, kad *Enichem* jau buvo minėtų sprendimų adresatė. Galiausiai ginčijamo sprendimo 488 konstatuojamąją dalį galima suprasti taip, kad, Komisijos manymu, ta pati įmonė, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį, padarė pažeidimus, kurie yra sprendimų *Polipropilenas* ir *PVC II* ir ginčijamu sprendimu konstatuoto pažeidimo dalykas.
- 131 Kadangi Sprendimas *Polipropilenas* skirtas, be kita ko, *Anic SpA*, o Sprendimas *PVC II*, be kita ko, *EniChem SpA*, konstatuotina, kad ginčijamame sprendime pateikti ir ankstesniame punkte priminti paaiškinimai neleidžia suprasti, kaip ir koku mastu *Eni*, kurios nėra tarp sprendimų *Polipropilenas* ir *PVC II* adresacių, buvo susijusi su šiais sprendimais.
- 132 Nors Komisija teigia, kad ginčijamo sprendimo 366–373 konstatuojamosiose dalyse pateiktas tikslus visų su *EniChem* susijusių įvykių aprašymas, vis dėlto šie paaiškinimai, kaip Bendrasis Teismas teisingai konstatavo skundžiamo sprendimo 167 punkte, susiję tik su pokyčiais, kurie *Eni* grupėje įvyko nuo 1996 m. gegužės 20 d. iki 2002 m. lapkričio 28 d. Tačiau šiose konstatuojamosiose dalyse nėra jokių paaiškinimų dėl bendrovių, sudarančių įmones, kurios yra sprendimų *Polipropilenas* ir *PVC II* adresatės, nenurodoma, ar šios bendrovės yra identiškos toms, apie kurias kalbama ginčijamame sprendime (su tuo *Eni* nesutinka), ir ar jos nėra taip pat susijusios su galimais šių aplinkybių pasikeitimais nuo tada, kai buvo priimtas Sprendimas *Polipropilenas*, t. y. 1986 m. balandžio 23 d., ir Sprendimas *PVC II*, t. y. 1994 m. liepos 27 d., iki ginčijamu sprendimu konstatuoto pažeidimo pradžios, t. y. 1996 m. gegužės 20 d.
- 133 Todėl ginčijamas sprendimas yra nepakankamai motyvuotas šiuo atžvilgiu.

- ¹³⁴ Toliau, kalbant apie tariamą rungimosi principo pažeidimą, kuris lemia Komisijos teisės į gynybą pažeidimą, pakanka priminti, kad *Eni*, kaip ji pati teisingai pabrėžia, kaltinimą dėl nepakankamo motyvavimo buvo pateikusi jau ieškinyje pirmojoje instancijoje. Todėl, atsižvelgiant į tai, kad Komisija turėjo galimybę išreikšti nuomonę dėl šio kaltinimo savo atsiliepime ir per teismo posėdį, kuriame buvo išklaustytos šalių kalbos pirmojoje instancijoje, negalima konstatuoti jokio rungimosi principo pažeidimo, susijusio su Komisijos teisės į gynybą pažeidimu.
- ¹³⁵ Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 128 punkte nurodytos teismo praktikos, Komisija pakankamus motyvus turėjo nurodyti priimdama ginčijamą sprendimą. Taigi neatrodo, kad išsamesnė informacija, kurią Komisija nesant tariamo rungimosi principo pažeidimo būtų turėjusi galimybę pateikti Bendrajam Teismui, būtų galėjusi turėti kokios nors įtakos skundžiamo sprendimo išvadoms.
- ¹³⁶ Dėl argumento, kad *Eni* per procedūrą Komisijoje dar netvirtino, jog, viena vertus, sprendimų *Polipropileno* ir *PVC II* adresatės ir, kita vertus, ginčijamo sprendimo adresatės nėra tie patys asmenys, pakanka priminti, kad, kaip teisingai pabrėžė *Eni*, jokioje Sąjungos teisės nuostatoje nėra nustatytos pranešimo apie kaltinimus adresato pareigos ginčyti šias įvairias faktines ir teises aplinkybes per administracinę procedūrą.
- ¹³⁷ Šiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai nusprendė, kad ginčijamame sprendime Komisija nepateikė pakankamai išsamių ir konkrečių įrodymų, kad būtų galima daryti pagrįstą išvadą, jog ta pati „įmonė“, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį, dar kartą padarė pažeidimą, ir todėl panaikino ginčijamo sprendimo 2 straipsnio c punktą, kiek juo *Eni* skirta 272,25 mln. EUR bauda.
- ¹³⁸ Taigi, kadangi vienintelis Komisijos priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindas nepagrįstas, jį reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ¹³⁹ Pagal Procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas nepagrįstas, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas. Pagal šio reglamento 138 straipsnio 1 dalį, apeliaciniam procesui taikytiną pagal to paties reglamento 184 straipsnio 1 dalį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.
- ¹⁴⁰ Dėl pagrindinio apeliacinio skundo pažymėtina: kadangi Komisija reikalavo priteisti iš *Eni* bylinėjimosi išlaidas, o ši pralaimėjo bylą dėl savo pagrindų, bylinėjimosi išlaidas turi padengti *Eni*.
- ¹⁴¹ Dėl priešpriešinio apeliacinio skundo pažymėtina: kadangi *Eni* reikalavo priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas, o ši pralaimėjo bylą dėl vienintelio savo pagrindo, bylinėjimosi išlaidas turi padengti Komisija.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

- 1. Atmesti pagrindinį apeliacinį skundą ir priešpriešinį apeliacinį skundą.**
- 2. Priteisti iš *Eni SpA* su pagrindiniu apeliaciniu skundu susijusias bylinėjimosi išlaidas.**
- 3. Priteisti iš Europos Komisijos su priešpriešiniu apeliaciniu skundu susijusias bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.